

Seurakunnan juutalainen sydän

Osa 12

Eräät tutkijat katsovat valistuksen ajan olleen merkittävä tekijä rabbien merkityksen vähenemiseen juutalaisessa yhteisössä. Eräässä mielessä näin onkin tapahtunut. Entisissä juutalaisyhteisöissä rabbi oli monella tapaa johtavassa asemassa. Heidän merkityksensä juutalaisen kulttuurin, Tooran, etiikan ym. opetuksessa on kuitenkin säilynyt. Juutalaisuuden pääsuunnat läntisessä maailmassa ovat: Reformi-, konservatiivi-, ja ortodoksijuutalaisuus. Reformijuutalaisuuden perusta on Ranskan vallankumouksen ajassa 1700-luvun lopulla. Varsinaisesti se sai alkunsa Saksassa ja tuli siirtolaisten mukana Yhdysvaltoihin. Sen tavoite oli saada juutalaiset osaksi länsimaista kulttuuria. Juutalaisten vapautus olisi koittanut tätä kautta. Se on ollut pyrkimystä alistaa uskonto ajan vaatimuksille. Tässä mielessä se on juutalaisen uskonnon maallistumista. Tämä liberaali suuntaus on ollut omiaan vähentämään juutalaisten kunnioitusta omaan uskontoonsa. Israelin valtion perustamisen jälkeen osa reformoituja on joutunut harkitsemaan paluuta perinteisempään juutalaisuuteen. Konservatiivit ovat kahden ääri-laidan väli-muoto. Reformijuutalaisuus on heille liian liberaalia ja ortodoksijuutalaisuus liian tiukkaa. Osa juutalaisen uskonnon johtajia perusti tämän suunnan, jonka juuret ovat 1800-luvulla Saksassa vaikuttaneen Zecharia Frankelin kirjoituksissa. Suurin osa konservatiiveja vaikuttaa Yhdysvalloissa. Ortodoksinen juutalaisuus on perinteisesti se muoto, jonka me miellämme aidon juutalaisuuden linjaksi. Israelissa se on ainoa virallisesti hyväksytty uskonnon muoto. Se onkin selvimmin farisealaisen suunnan perijä. Eri aikoina on muodostunut muitakin suuntia, esim.: karaismi, kabbalismi ja hasidismi. Kabbalism

Yad Vashem, Vainojen museo Jerusalemissa muistuttaa holokaustista.

eräässä muodossa yhtyvät gnostinen ajattelu ja magiikka. Se on antanut vaikutteita mm. vapaamuurariliikkeeseen. Hasidismi on alusta asti ollut messiaaninen liike, jonka perusti 1700-luvulla elänyt Baal Shem Tov. Se on erityinen sekoitus uskonnollista hurmosta ja mystiikkaa. Päämaja sijaitsee New Yorkissa, josta ohjataan voimakasta lähetystyötä mm. Venäjän juutalaisten voittamiseksi liikkeen piiriin. Suunnan johtajaa, edesmennyttä rabbi Schneersonia, pidettiin messiaana.

Kaikissa edellä mainituissa suunnissa rabbien vaikutus opetuksessa on keskeinen. Rabbiininen juutalaisuus onkin yleisnimitys sille tavalle, millä uskonnollinen opetus hoidetaan. Kirjoituksia ne tulkitsevat

kuitenkin kukin omalla tavallaan. Suurin osa juutalaisista on näiden liikkeiden ulkopuolella. Länsimaissa on vaikuttanut materialistinen maailmankatsomus, jossa ihmiselle ei jää aikaa uskonnolle. Itä-Euroopassa taas kommunismi pyrki ottamaan ylivallan ja juutalainen perinne suurelta osin kadotettiin. Monet eivät halua sitoutua osaksi yhtä suuntaa, joka antaa valmiin kuvan siitä millaista juutalaisuus on. Nämä ihmiset noudattavat juutalaisen uskonnon perinteitä, koska se saa heidät tuntemaan itsensä osaksi kansaa. Kansaan kuuluminen on monelle tärkeämpää, kuin tunnustautuminen uskontoon. Silti nämä kaksi asiaa ovat juutalaisessa yhteiskunnassa niin kietoutuneet yhteen, ettei niiden täydellinen erottaminen onnistu. ►

Reformijuutalaisia marssilla.

Viime vuosikymmeninä on käyty paljon keskustelua kolmannen juutalaisen temppelin rakentamisesta Jerusalemiin. Se on vaikuttanut sekulaarienkin juutalaisten ajatteluun koskien uskontoaan. Ajatus temppelistä, joka yhdistäisi kansan, on aina ollut suuren kansanosan toive. Temppelillä olisikin ennennäkemätön vaikutus juutalaiseen uskontokäsitykseen. Juutalaisen kansan keskuudessa käydään nyt taistelua sieluista. Itä-Euroopasta, lähinnä Venäjältä tapahtuneen ja yhä tapahtuvan muuttoliikkeen kintereillä lähes kaikki mahdolliset uskonnolliset ryhmät ovat liikkeellä. Uskovien seurakunnalla on vaativa työ todistaa juutalaisen uskon olevan todellisuutta Messiaan, Jeesuksen kautta. Muistamme, että huolimatta monista juutalaisuuden suuntauksista on vain yksi aito juutalaisen uskon ilmentymä: Jeesukseen Vapahtajanaan uskovat juutalaiset.

Poiketen maailman muista uskonnoista juutalaisuus on aina nähnyt kristinuskossa toisaalta varteenotettavan ystävän, toisaalta pahimman vihollisen. Toiminnallaan nimikristillinen maailma on antanut aiheen jälkimmäiseen. Meidän on hyvä muistaa, että juutalainen käsitys Jumalan kaikkivaltiuudesta on aivan oikea: Pahaa esiintyy vain se määrä, jonka Jumala sallii.

Paholainenkin kykenee vain siihen, mihin Jumala antaa valtuudet. Siksi juutalainen perimmältään ymmärtää kansansa pitkäaikaisen vainon Jumalan sallimuksena. Natsi-Saksan suorittaman joukkotuhon jälkeenkin juutalaisuus ei niinkään syytä kristillistä maailmaa, vaan haluaa tietää missä Jumala oli? Kristillinen kirkko, seurakunta saa kritiikkiä vaikeutumisestaan. Nöyrästi tunnustamme, että kritiikkiin on syytä. Mutta perimmältään juutalaisuus ei vieritä syyllisyyttä vainoista kristitylle

maailmalle. Painamme päämme hiljaa alas ja tunnustamme pienuutemme juutalaisen kansan ja yksilön kärsimysten edessä. Samalla voimme kuitenkin rohkeasti tuoda esille sitä, ettei oikea Jeesukseen usko-va pakana ole juutalaisen kansan vihollinen. Jumala rakastaa jokaista luotuaan ja haluaa henkilökohtaisen yhteyden häneen. Pahuuden lähtökohta ei ole Jumalassa vaan ihmisen syntisyydessä. Hänelle on suuri suru todeta niin monen poistuvan tästä maailmanajasta ilman yhteyttä Häneen.

On vaikea kuvitella millaista ahdistusta ja hätää kansa koki Holokaustin julmuuden iskeytyessä täydellä pahuuden voimalla juutalaisen kansan keskuuteen. Vieläkin sama kysymys askarruttaa erityisesti niitä, jotka muistoissaan eivät pääse kokemaan sa pakoon. Kysymys on myös aina olemassa kansallisessa muistissa, vaikka tuhon itse kokeneiden määrä väheneekin. Alexander Donat, eloonjäänyt keskitysleirivanki, kuvaa juutalaista kokemusta: ”Holokausti oli jokaiselle eloonjääneelle ratkaiseva kokemus uskonnon kannalta. Päivä päivän jälkeen huusimme tuskaisesti merkkiä Jumalan läsnäolosta. Ghetoisissa, kuolemanleireillä, hirsipuiden edessä ja kaasukammioiden ovilla, joutuessamme kasvokkain uskomattoman pahuuden kanssa, me itkimme: ’Herra, missä olet?’. Etsimme Häntä, mutta emme löytäneet. Tulimme nöyryytetyiksi tietoisuudella Jumalan arvoituksellisesta poissaolosta, joka

Konservatiivijuutalaisia uskonnollisessa seremoniassa.

tietoisuus on aina kanssamme. Tämän kokemuksen muisto säilyy aina meissä ... Miksi, miksi? Miksi kaikki tämä kärsimys? Mitä olimme tehneet ansaitaksemme tämän käsittämättömän julmuuden ja pahuuden? Miksi kaikki helvetin portit oli avattu ja ihmisen koko kavaluus oksennettiin päällemme? Mitä rikoksia olimme tehneet, jotka olisivat tuoneet meille tämän suuren rangaistuksen? Missä moraalisiin sääntöihin, ihmisen tai Jumalan, on sellainen rangaistus, joka riistää elämän viattomilta naisilta ja lapsilta” (Barry Leventhal: ”Theological Perspectives on the Holocaust”, Mishkan 1+2/87). Toiset juutalaiset löysivät vastauksen sisimpänsä huutoon Jumalan kaikkivaltiuudesta. Jos Jumala on päättänyt, että elämäni loppuu tässä paikassa, niin se tapahtuu. Kaikella, mitä Hän tekee, on pohjimmaltaan hyvä tarkoitus. Tämä Jumalan kaikkivaltiuuden ja kuoleman hyväksyminen, ilman jatkuvaa taistelua saada järjellinen vastaus epätoivoiseen kysymykseen, oli yksi tie ulos siitä, mihin käsityskyky ei enää yllä. Toinen tie oli toivo, luottamus Jumalaan, joka kuulee huutoni ja pelastaa ulos tästä helvetistä. Erityisesti ne juutalaiset, jotka tunsivat uskontonsa ja sen periaatteet, kykenivät näin jatkamaan päivästä toiseen. Eräiden kohdalla fyysinen vapaus lopulta myös koitti.

Juutalainen maailma kysyy tätä edelleen. Juutalaisuus ei kuitenkaan etsi syntipukia niinkään ihmistasolta, vaan taistelee kysymyksenasettelussaan Jumalan ja kansan suhteen tasolla. Erilaisia vastauksiakin on esitetty, kuten:

- Kaikella kauheudella on tarkoitus, vaikka se ei ole meidän nähtävissämme. Ihminen näkee kaaoksena sen, mikä Jumalan edessä palvelee tiettyä lopputulosta. Hän on kuitenkin kaiken yläpuolella.
- Kyseessä oli pyhä marttyyrius, kuoleminen Jumalan kalliin nimen vuoksi. Monet uskonnolliset juutalaiset katsoivat edessään olevaa kuolemaa tähän uskoen.
- Tässä maailmassa ei ole palkintoa, vaan hurskas juutalainen palkitaan vasta tulevassa maailmassa. Siellä ei ole vääryyttä ja kaikesta on tuleva rajaton korvaus.
- Israelin kansa on syytön kärsijä, joka kärsii pakanakansojen käsissä. Jesaja 53 viittaa kansan kärsimyksiin kärsivänä, kansallisena messiaana.

– Historian aikana on jaksoja, jolloin Jumala ”piilottaa kasvonsa” eikä ihminen voi Häntä löytää. Maailma kokee Jumalan väliaikaisen hylkäämisen ja pahuus pääsee valtaan.

– Holokausti oli välttämätön ”synnytystuska”, jonka kautta Israelin valtio jälleen syntyi. Koettu synnytystuska ja sen jälkeinen taistelu maasta on osa messiaanista tapahtumaketjua.

– Juutalaisia kohtasi rangaistus. Ei siksi, että Jumala olisi osoittanut vihaansa, vaan Hän rankaisee, koska Hän rakastaa kansaa ja haluaa puhdistaa sen.

– Holokausti oli oikeudenmukainen rangaistus kansan synneistä.

Niiden taholta, jotka eivät ole erityisen uskonnollisia, on esitetty holokaustin syiksi mm.:

- Jumala ei olekaan kaikkivaltias.
- Jumala rikkoi omalta puoleltaan Siinain liiton. Hän on liiton rikkoja.
- Jumala on kuollut. Elämme Jumalan kuoleman aikaa. Hän ei enää ole oleellinen osa juutalaista uskontoa. Tarvitaan uusia käsitteitä kuvaamaan uskontoa, koska Häntä ei enää ole. (Suomeksikin käännetyn ja luetun Elie Wieselin kirjoitukset kuvaavat tätä ”Jumalan kuoleman” kokemista hänen omassa mielessään).

Edellä mainittu luettelo on pieni osa niitä monia ja varsin laajoja perusteluja, joiden kautta juutalaisuus pyrkii tasapainoon

suhteessa Jumalaan kaiken 1900-luvulla kokemansa tuskan ja kärsimyksen jälkeen. Pahuus on tulosta ihmisen lankeemuksesta. Vastuu tehdystä valinnasta seuraava mukana. Mutta Jumala ei ole hyljennyt ihmiskuntaa, puhumattakaan että Hän olisi kuollut. Israel kansakuntana ja sen ”pyhä siemen” todistamassa Jumalasta yhdessä pakanauuskovien kanssa, on todiste Jumalan ja Hänen Sanansa todellisuudesta.

Holokausti on ollut traumaattinen kokemus myös kristikunnalle. Sen keskuudessa on herännyt oikeanlainen omantunnon ääni. Se muistuttaa, etteivät kaikki nekaan, jotka eivät osallistuneet vainoihin, tehneet kaikkea voitavaansa. Toisaalta oli uskovia, joita Jumala auttoi tekemään hyvin paljon juutalaisten hyväksi. Tätä omantunnon ääntä on kuitenkin väärälläkin tavalla pyritty tulkitsemaan kristityssä maailmassa. Tuloksena on ollut väärää opetusta kristityn vastuusta suhteessa juutalaisten evankelioimiseen.

Juutalaisuuden ”alitajunnassa” on säilynyt muistutus sen ja kristinuskon yhteydestä. 1900-luvulla vaikuttaneet juutalaisen opin tarkastelijat eivät ole voineet välttyä samalla tarkastelemasta myös kristillistä oppia. Nämä ajattelijat tunnetaan myös kristillisissä piireissä. Heidän näkemyksensä on jopa toisinaan selvästi muovaa-

Ortodoksijuutalaisia Itkumuurilla.

massa kristillistä ajattelua suhteessa juutalaisiin. Näin on luotu ikään kuin siltoja erottavan kuilun yli. Mutta nämä sillat ovat jääneet ihmistekoisiksi. Tarkasteltaessa näitä yhteyksiä ja niiden vaikutusta kristilliseen Israel-työhön, on eräissä yhteyksissä havaittavissa eroamista Raamatun keskeisestä sanomasta. Tätä vaikutusta voidaan havaita meidänkin maassamme. Ehkä eniten on vaikuttanut Martin Buberin ja Frantz Rosenzweigin pyrki- mykset yhdistää juutalainen ja kristillinen uskonnäkemyks. Heidän ajattelunsa taas on inspiroinut muita, tällä hetkellä vaikuttavia juutalaisen uskonnon auktoriteetteja, kuten rabbi Jechiel Eckstein, joka perusti ja johtaa järjestöä nimeltä International Fellowship of Christian and Jews (IFCJ). □

Jatkuu

Kaksi hasidijuutalaista miestä.

Voit tukea Messiaaniset juutalaiset työtä alla olevalla pankkisiirtolomakkeella.

Saajan tilinumero, saaja Mottagarens kontonummer, mottagare

OP Tampere-Tammela 573182-271821
IBAN FI41 5731 8220 0718 21

ISRAELIN YSTÄVÄT RY
ISRAELS VÄNNER RF

Åkerlundinkatu 2 A, 33100 Tampere,
puh. 03-31425 100

Maksaja Betalare

Allekirjoitus Underskrift

Tililtä n:o Från konto nr

TILISIIRTO GIRERING

Messiaaniset juutalaiset
149

Viitenumero Referensnummer

149

Eräpäivä Förfallodag

Eur

Keräyslupa nro:
LSLH-2003-1378/TU-52

KUITTI KVITTO

Saaja ja maksaja Mottagare och betalare

Kiitos lahjastasi!

ISRAELIN YSTÄVÄT RY
ISRAELS VÄNNER RF

Viitenumero Referensnummer

149

Eur

Tilille n:o Till konto nr
OP Tampere 573182-271821
IBAN FI41 5731 8220 0718 21

Tililtä n:o Från konto nr